ZNAČAJ MENADŽERA U OBLASTI INFORMACIONIH SISTEMA

IMPORTANCE OF MANAGEMENT IN INFORMATION SYSTEMS

Zoran Čeganjac[1], Jelena Kostadinović[2], Milan Đuričić[3]

Abstrakt: *Polje MIS-a (menadžmenta informacionih sistema) bi trebala biti organizovana na način koji omogućava da ostvari strateške ciljeve organizacije, kao i da pomogne ostvarenju ciljeva čitave organizacije. MIS kao i svako drugo funkcionalno područje organizacije, treba da sledi princip koji kaže da "struktura prati strategiju" što znači da je potrebno izvršiti reorganizaciju strukture MIS područja ukoliko ono ne pomaže organizaciji u ostvarenju njenih strukturnih ciljeva. Nije redak slučaj da se izvrši reorganizacija celokupne strukture organizacije, a sve u cilju efikasng ostvarenja strateških ciljeva organizacije.*
Ključne reči: *rizici, menadžment informacionih sistema, organizacija, efikasnost, konkurencija*

Abstract: *Scope of MIS (management information systems) should be organized in a way that allows to achieve the organization's strategic objectives, and to help achieve the objectives of the entire organization. MIS as well as any other functional area organizations should follow the principle that "structure follows strategy" which means that it is necessary to reorganize the structure of the MIS field if it does not help the organization in achieving its structural goals. It is not uncommon to perform a reorganization of the entire structure of the organization, with a view to achieving the strategic objectives organization.*
Key words: *risk, management information systems, organization, efficiency, competition*.

UVOD

Na vrhu kompjuterske hijerarhije u mnogim organizacijama je podpredsednik informacionog sistema i direktor obrade podataka. Precizan naziv koji se koristi za opis ovih poslova se razlikuje od organizacije do organizacije. Podpredsednik ili direktor informacionih sistema se često naziva "chief information officer" – CIO. Važno je napomenuti da najviši MIS izvršilac u organizaciji nema uvek titulu CIO. U firmama u kojima informacione tehnologije igraju ključnu ulogu u njihovoj budućnosti, CIO se često nalazi na podpredsedničkom nivou i na taj način učestvuje u procesu strateškog planiranja na nivou preduzeća.

CIO se, uglavnom, nalazi na vrhu MIS sektora. CIO nadgleda sve srodne MIS aktivnosti uključujući i obradu transakcija, telekomunikaciju, upravljanje podacima i podršku krajnjim korisnicima. Ovaj posao

[1]Dr Zoran Čeganjac, Umetnička Škola Užice,
[2]mr Jelena Kostadinović, Umetnička Škola Užice,
[3]Dr Milan Đuričić, Fakultet Za Poslovno Industrijski Menadžment Mladaenovac, nikkec@open.telekom.rs

je težak i zahtevan zato što se tehnologija u svetu obrade informacija konstantno menja i zato što obrada informacija zahteva velika znanja u mnogim poslovnim područjima. Takođe, za uspeh, odnosno neuspeh, MIS dela odgovoran je CIO ukoliko sistem administrator pogreši.

Odgovornosti CIO su:

- proaktivno učešće u strateškom planiranju na nivou preduzeća
- razvoj strateškog plana za MIS područje kao i praćenje da li se plan i politika efektivno sprovode
- alokaciju ograničenih resura budžeta između velikog broja konkurentnih funkcija proizvoda i usluge kompjutera
- efektivno vođenje – to mora biti osoba koja, istovremeno, može uveriti menadžment firme o povećanju važnosti MIS-a i motivisati osoblje MIS-a
- lično nadgledavanje svih poslova obezbeđenja – posebno praćenje onih sa potencijalnim negativnim efektom
- upravljanje poslovima vezanim za zaposlene u MIS odela kao što su: visina plate, zapošljavanje, otpuštanje, unapređenje, obuka, radna okolina
- održavanje jakih veza sa članovima upravnog i izvršnog odbora i odgovaranje na njihove potrebe i želje,
- praćenje razvoja svih novih tehnoloških otkrića koje mogu da donesu koristi organizaciji.

U organizaciji se uloga CIO razlikuje od organizacije do organizacije, što zavisi od uloge MIS dela u poslovanju organizacije. Tri važne determinante uloge MIS-a u organizaciji su: grana industrije u kojoj se firma nalazi, kolektivna kultura i vođenje sa pozicije CIO-a:

1. Firme koje proizvode informativno intenzivne proizvode, kao što su firme u bankarstvu, finansijskim servisima i osiguravajućim društvima su tipovi firmi koji, većinom, imaju MIS-izvršioce na podpredsedničkom nivou. Ako te firme ne vide informacije kao strateško oružje kojim se pozicioniraju na tržištu, one će teško opstati.
2. Vizija osobe na vrhu (to je CEO) može mnogo uticati na učinak MIS-a u firmi.
3. Rukovodstvo sa pozicije CIO može uticati na ulogu MIS-a u firmi. CIO koji samo upravlja na pritisak u organizaciji odgovora blagom reakcijom, dok CIO koji vodi na pritisak odgovara provokativno i postavlja strategiju za pretvaranje i kreiranje vizije u stvarnost.

STRATEGIJA BUDUĆEG POSLOVANJA I MIS

Koncept za budućnost je jedno od najkritičnijih aktivnosti koje CIO izvodi i u poslednjim godinama postaje veoma važno. Npr.

U mnogim industrijama MIS oblast je postala ključno konkurencijsko oružje rešavanje zadataka na svim nivoima i organizacijama koje se vrše pomoću kompjutera i komunikativnih tehnologija.

Nivo troškova koji su potrebni MIS-u za obavljanje zadataka raste, pa samim tim se povećava važnost pažljivog planiranja zadataka.

Dva aspekta posmatranja MISa: Prvi aspekt na MIS je "biznis u okviru biznisa". Na vrhu MIS biznisa je odbor direktora upravni odbor izvršioca visokog nivoa i predstavnika ključnih korisničkih područja koji odobravaju dugoročne planove za MIS razvoj i odobravaju projekte. CEO MIS biznisa, često je CIO.Drugi aspekt je da se na MIS biznis gleda kao na marketing firmu.

Tabela br.1 : MIS trendovi i njihovi uticaji na planiranje

Trend	Grane planiranja
Rapidna tehnološka promena	Prognoza tehnoloških trendova Dovesti do minimalne tehnološke integrisanosti Koristiti prednost od integracije kao tehnološkog stapanja
Povećanje MIS troškova	Koordinacija i kontrola MIS troškova Rast važnosti strateškog planiranja za MIS

	Podizanje MIS-a u organizaciji nivo koji je proporcionalno s njegovom važnošću
Aktivnosti koje imaju uticaje na preduzeće	koordiniranje MIS izdataka rast važnosti strateškog planiranja za MIS rast svesti o MIS-u kroz firmu.
Konkurentska prednost koja se ostvaruje zahvaljujući MIS-u	Korišćenje MIS-a kod razvijanja novih proizvoda ili za diferenciranje trenutnih proizvoda Korištenje MIS-a za smanjivanje troškova Korištenje MIS-a za menjanje kompetetivne okoline Korištenje MIS-a za poboljšavanje servisa za kupce.

PORTFOLIO SEKTOR MENADŽMENTA

Postoji mnogo različitih aspekata selekcionih projekata i projekata portfolio menadžmenta. Neki od njih su:

- procenjivanje prihoda i troškova pojedinog projekta
- uravnoteživanje prihoda i troškova pojedinog projekta
- identifikovanje ljudi koji su odgovorni za odabir projekta za razvoj

ANALIZA PRIHODA I TROŠKOVA

Pre nego što menadžment odobri primenu nekog većeg kompjuterskog sistema potrebno je izvršiti procenu troškova i prihoda sistema. Ovaj posao se uglavnom obavlja na kraju faze dizajna, jer je nemoguće napraviti veće promene po ovom pitanju posle te tačke. U razmatranjima se najčešće spominju sledeći troškovi.

- troškovi hardware-a
- troškovi software-a
- troškovi vezani za osoblje
- troškovi uvođenja novih procedura

Za razliku od troškova, prihodi se dele na dve velike podgrupe i to vidljivi i nevidljivi prihodi. Vidljivi prihodi se najbrže pretvaraju u troškove, a najčešći oblici vidljivih prihoda su štednja, opremanje inovativnih nivoa, itd. Za razliku od vidljivih, nevidljive prihode je teško kvantificirati. Najčešći oblici su:

- poboljšanje servisa za kupce
- bolja adaptacija na promene u okolinu
- bolji javni imidž organizacije
- rast organizacione fleksibilnosti
- bolje korištenje organizacionih prednosti
- veći kvalitet informacija
- veći kvalitet u donošenju odluka
- poboljšanje planiranja, itd.

Potrebno je napomenuti da nevidljivi prihodi nose sa sobom i veći rizik, pa menadžeri veću važnost pridaju vidljivim prihodima u ocenjivanju ukupnog seta prihoda.

ZAKLJUČAK:

U mnogim organizacijama osoba koja vodi MIS ima titulu CIO i sledeće odgovornosti:

1. učešće u oraganizacionom strategijskom planiranju

2. razvoj MIS strategijskih planova
3. lociranje budžetskih izvora
4. efektivno vođenje MIS sektora
5. razgledanje poslova obezbeđenja
6. upravljanje MIS osobljem

Koncept strateškog planiranja je najviša aktivnost menadžmenta koja ocrtava dugoročni kurs za organizaciju, ili poslovnu jedinicu. CIO mora posmatrati dva nivoa strateskog planiranja: za glavnu organizacija i MIS oblast. Strateški plan glavne organizacije mora biti kompatibilan sa smerom organizacije. Strateški plan MIS dela uključuje: misiju preduzeća, trenutni profit MIS dela unutar organizacije, spoljno okruženje MIS-a i dugoročne MIS ciljeve. CIO upotrebljava veliki broj metoda u razvoju strategijskog plana MIS-a, najčešće su:

1.razvoja paralelnog plana
2.procene uloga
3.posmatranje
4.pristup scenarija
5.analiza investicija

Portfolio pristup određuje najbolji mix novih projekata. Pri analizi projektnih prednosti i troškova metode procenjivanja troškova se mogu podeliti prema tome da li su prednosti koje se postižu opipljive ili ne opipljive.

Neopipljive prednosti je teško troškovno odrediti, a jedna od metoda troškovnog opravdanja je kombinacija opipljivih i neopipljivih prednosti.

Mnoge organizacije koriste porfolio pristup u izboru projekata pokušavajući da ograniče rizik u projektu. Izvori projektnih rizika su: nepridržavanje impelmentacionog rasporeda, potrošnja više sume novca od predviđene i ostvarivanje manje koristi nego što je planirano.

Portfolio rizik je proporcionalan sumi rizika svakog projekta u portfoliu. Odgovornost za upravljanje portfoliom podeljene su između CIO-a , menadžera razvojnog sistema i često upravnog odbora.

Ovi ljudi kolektivno određuju koji su sistemi potrebni organizaciji.

MIS proizvodi i njihova vriednost se ocenjuju prema troškovnom pristupu ili profitnom pristupu. Kod troškovnog pristupa proizvodi MIS-a se posmatraju kao troškovi dok profitni pristup ocenjuje proizvode po stopi napravljenoj da generiše profit.

MIS sektor ima svoj budžet koji mora predviđati, a tri pristupa predviđanja budžeta koja se koristi su:

- top – down predviđanja budžeta
- bottom – up predviđanje budžeta
- zero – based predviđanje budžeta

Viši menadžment MIS funkciju povremeno kontroliše. Ta revizija obuhvata izveštaje o poslovima MIS odelenja, izveštaje korisnika, statistiku o radu, rani signali upozorenja i sveukupna aktivnost MIS sektora što je glavno područje koje se prati.

LITERATURA:

1. Mr Tatjana Kovačević, Elektronsko poslovanje, skripta, Megatrend Univerzitet primenjenih nauka, 2001-2003
2. Prof. Dr. Konstatin Pušara, Međunarodne finansije,Beograd, 2003. godine
3. R. K.M. Bayne, The Internet Marketing plan, Wiley Computer Publishing, John Wiley & Sons, Inc.
4. C. Graham Bannock, The Penguin Dictionary of Economics, Natural monopoly,
5. Dr B. Lazarevič: Uvod u informacione sisteme , Fakultet organizacionih nauka, Beograd, 2001